

Poziv upravljavcem skladišč gozdnih lesnih sortimentov smreke za opremo skladišč s pastmi za podlubnike

Skladišča, na katerih se skladišči okrogel les smreke, morajo biti od 15. marca do 31. oktobra opremljena s kontrolnimi feromonskimi pastmi za smrekove podlubnike

Na podlagi drugega odstavka 29. člena Pravilnika o varstvu gozdov (Uradni list RS, št. 114/2009 in nasl.), ki izhaja iz drugega odstavka 30. člena Zakona o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93 in nasl.), vas pozivamo, da skladišča neobeljene smrekovine opremito s kontrolnimi feromonskimi pastmi po navodilih oziroma strokovnih priporočilih Zavoda za gozdove Slovenije.

Drugi odstavek 30. člena Zakona o gozdovih določa, da morajo biti skladišča za gozdne lesne sortimente s prednostno predelavo sortimentov iglavcev, ki ležijo v bližini gostiteljskih dreves za podlubnike, od 15. marca do 31. oktobra opremljena s kontrolnimi feromonskimi pastmi, ne glede na vremenske razmere. Izvajanje določil Zakona o gozdovih nadzoruje gozdarska inšpekcija.

Pravilnik o varstvu gozdov v tretjem odstavku 29. člena določa, da morajo upravljavci skladišč za gozdne lesne sortimente, ki ležijo v bližini gostiteljskih dreves za podlubnike, zagotoviti zadostno število kontrolnih pasti s feromonskimi pripravki ter jih postavljati, vzdrževati in ulovljene podlubnike sproti uničevati po navodilih Zavoda. O postavitvi pasti in ulovu podlubnikov so dolžni voditi evidenco.

Kontrolne pasti na skladiščih so namenjene stalnemu spremljanju gostote populacij podlubnikov za preprečevanje prenamnožitve podlubnikov, ki se na skladiščih preprečuje s prednostno predelavo sortimentov iglavcev.

Pravilnik o varstvu gozdov določa tudi način zatiranja podlubnikov na skladiščih (četrti odstavek 29. člena). Podlubniki se na skladiščih uničujejo s prednostnim lupljenjem oziroma predelavo gozdnih lesnih sortimentov, ki so naseljeni s podlubniki, ali na drug način:

- s sežiganjem napadenih delov dreves (skorja, lesni ostanki), pri čemer je treba upoštevati določila Uredbe o odpadkih (Uradni list RS, št. [77/22](#) in [113/23](#)), ki prepoveduje kurjenje odpadkov na prostem;
- z mletjem napadenih delov dreves;
- z uporabo insekticidov v skladu s predpisi in po navodilih proizvajalcev.

Zavod za gozdove Slovenije pasti in feromonskih vab skladiščem ne dobavlja.

Upravljavci skladišč morajo sami zagotoviti zadostno število kontrolno lovnih pasti s feromonskimi pripravki (vabami). Lastniki oziroma upravljavci skladišč lahko potrebne feromonske vabe ter drug potreben material (režaste pasti za podlubnike, lovna korita za režaste pasti, stojala za režaste pasti) kupijo pri specializiranih prodajalcih.

V pasti tipa Theysohn (ploščate režaste pasti črne barve) je potrebno vstaviti feromonsko vabo za osmerozobega smrekovega lubadarja. V kolikor se skladišči tudi večje količine svežih sečnih ostankov (veje, vrhači) in tanjših smrekovih sortimentov, je priporočljiva tudi uporaba vabe za šesterozobega (malega) smrekovega lubadarja.

Na tržišču so na voljo učinkoviti feromonski pripravki za lovljenje osmerozobega smrekovega lubadarja (*Ips typographus* L.) in za lovljenje šesterozobega smrekovega lubadarja (*Pityogenes chalcographus* L.). Feromoni se vstavljajo v črne oziroma temne režaste pasti tipa Theysohn. Poleg teh so na tržišču tudi učinkovite feromonske vabe za lovljenje progastega lestvičarja (*Xyloterus lineatus* Oliv.), ki izjeda rove v les iglavcev.

Zavod za gozdove Slovenije opremlja s feromonskimi vabami le pasti za smrekove podlubnike v gozdnem prostoru. Na trgu je več specifičnih feromonskih pripravkov za smrekove podlubnike z različnim dobami učinkovanja (od min. 5 do max. 24 tednov v povprečnih vremenskih razmerah), ki so uporabne za spremljanje številčnosti in masovni ulov ciljnih vrst podlubnikov. Zavod za gozdove Slovenije za svoje potrebe izbira dobavitelja feromonskih vab po postopkih javnih naročil. V postopkih javnih naročil smo pridobivali feromonske vabe nemškega proizvajalca BASF (»Pheroprax« za osmerozobega smrekovega lubadarja in »Chalcoprax« za šeterozobega smrekovega lubadarja), v

zadnjih letih pa feromonske vabe slovaškega proizvajalca FYTOFARM (»IT ECOLURE« za osmerozobega smrekovega lubadarja in »PC ECOLURE« za šesterozobega smrekovega lubadarja).

Dosedanji izbrani dobavitelji Zavoda za gozdove Slovenije, pri katerih lahko kupite potrebne feromonske vabe za opremo skladišč s kontrolnimi pastmi, so (po abecednem vrstnem redu): ABAKUS TRADING, d.o.o., Ljubljanska cesta 24A, 4000 Kranj; M PLUS, d.o.o., Jezdarska ulica 22, 2000 Maribor. Drugi ponudniki feromonskih vab so še CAREX, d.o.o., Prečna pot 4, 3312 Prebold; KO-NET d.o.o., Adergas 3, 4207 Cerklje na Gorenjskem; LESOTEKA TRGOVINE, d.o.o., Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec.

V kolikor na vašem skladišču ali lesnopredelovalnem obratu v obdobju od 15. marca do 31. oktobra ne boste skladiščili oziroma predelovali svežih gozdnih lesnih sortimentov smreke, je za vas to obvestilo brezpredmetno.

Zaradi podnebnih sprememb imajo podlubniki boljše razmere za preživetje in prenamnožitev

Nahajamo se v nadpovprečno toplem obdobju, posledica katerega so spremenjeni pogoji za rast gozdnega drevja in za razvoj žuželk ter pogostejše in silovitejše naravne ujme. Višje temperature negativno vplivajo na vitalnost smrek, zlasti na smreki neprimernih rastiščih, hkrati pa pospešujejo razvoj podlubnikov, zato se njihova številčnost lahko zelo hitro poveča. V naravnih ujmah sveže poškodovana drevesa so za podlubnike izredno privlačna, odpornost teh dreves proti napadom podlubnikov je zmanjšana. Zato sta redna predelava s podlubniki napadenih gozdnih lesnih sortimentov oziroma izvajanje zatiralnih ukrepov na skladiščih gozdnih lesnih sortimentov še posebej pomembna.

Več informacij o preprečevanju širjenja in zatiranju škodljivcev in boleznih gozdnega drevja lahko dobite v Navodilih za preprečevanje in zatiranje škodljivcev in boleznih gozdnega drevja v Sloveniji <https://www.zdravgozd.si/dat/gradivo/17.pdf>, ki so objavljena na spletnem portalu za Varstvo gozdov Slovenije.